

PODCAST COVID-19, NEMOC Z POVOLÁNÍ

Nemocí z povolání rozumíme nemoc, která vzniká nepříznivým působením škodlivých vlivů, pokud vznikla za podmínek uvedených v seznamu nemocí z povolání. Onemocnění covid-19 se již na seznam nemocí z povolání dostalo. Účastníkům podcastu bylo položeno několik otázek, které se dotýkaly právě této problematiky. Cílem bylo představit veřejnosti blíže podmínky, za kterých se onemocnění stane tzv. nemocí z povolání, a také představit případy covidu-19 jako nemoci z povolání v datech, která byla v České republice shromážděna od počátku pandemie.

Filip Dostál
Lenka Scheu
Adéla Kalová

Podle statistických dat se v České republice v roce 2020 po syndromu karpálního tunelu z přetěžování nejčastěji vyskytovalo právě onemocnění covid-19, které je nově zařazeno do seznamu kódů pro evidenci profesionálních onemocnění.

ÚVOD: Co rozumíme pod touto nemocí

Zaměstnanec, který onemocněl nemocí z povolání, vzniká v důsledku tohoto onemocnění řada nároků, ať už se jedná o náhradu za ztrátu na výděleku, náhradu za věcnou škodu či náhradu za bolest a snížení společenského uplatnění. Podle statistických dat se v České republice v roce 2020 po syndromu karpálního tunelu z přetěžování nejčastěji vyskytovalo právě onemocnění covid-19, které je nově zařazeno do seznamu kódů pro evidenci profesionálních onemocnění hlášených do Národního registru nemocí z povolání.

Nemoc z povolání je možné představit jako nemoc vznikající nepříznivým působením škodlivých vlivů,

pokud vznikla za podmínek uvedených v seznamu nemocí z povolání. Tento seznam je taxativní a rozlišuje přesně 6 druhů nemocí z povolání.

Výčet podmínek, které je nutné kumulativně splnit:

1. podmínky klinické povahy,
2. jedná se o klinicky manifestační onemocnění s příslušným laboratorním nálezem a
3. hygienická podmínka (tj. práce, u které je prokázáno riziko nákazy).

K určení, zda se v případě onemocnění covid-19 jedná o nemoc z povolání, může pomoci tzv. algoritmus procesu uznání nemoci z povolání. V případě, že

*Oprávněnost
uznání
onemocnění
včetně covid-19
jako nemoci
z povolání
posuzuje
poskytovatel
pracovní
lékařských
služeb v oboru
pracovního
lékařství, který
disponuje
příslušným
povolením
od Ministerstva
zdravotnictví.*

zaměstnanec doloží, že pracoval za podmínek, za kterých vzniká nemoc z povolání (tedy kumulativně splní 3 výše zmíněné podmínky), a zároveň je mezi expozicí a samotným projevem onemocnění přijatelný časový vztah (tedy je možné, aby onemocnění vypuklo v důsledku této expozice), pak se jedná o nemoc z povolání. Oprávněnost uznání onemocnění včetně covid-19 jako nemoci z povolání posuzuje poskytovatel pracovních lékařských služeb v oboru pracovního lékařství, který disponuje příslušným povolením od Ministerstva zdravotnictví. Neuplatňuje se zde princip svobodné volby lékaře, uznávání nemoci z povolání provádí totiž místně příslušný poskytovatel zdravotních služeb. Každý ošetřující lékař, stejně tak i zaměstnavatel, má povinnost odeslat osobu, u které je podezření na nemoc z povolání, k příslušnému poskytovateli pracovních lékařských služeb. I sama nemocí dotčená osoba může požádat o posouzení a uznání nemoci z povolání. Lékařský posudek je výstupem z šetření a je vydán do 45 dnů od získání posledního potřebného podkladu k posouzení nemoci z povolání.

V podcastu vystoupila prof. MUDr. Daniela Pelclová, CSc., emeritní přednostka kliniky pracovního lékařství 1. LF UK a VFN a také doc. MUDr. Pavel Urban, CSc., emeritní vedoucí Centra hygieny práce a nemoci z povolání Státního zdravotního ústavu.

Představení účastníků

Prof. MUDr. Daniela Pelclová, CSc., absolvovala 1. lékařskou fakultu UK v Praze v roce 1978. Zde také začala pracovat jako lékařka na klinice pracovního lékařství, která tehdy měla 27 lůžek pro pacienty s těžkými převážně plicními nemocemi z povolání – silikózou a onemocněními z azbestu. Léčili se zde také pacienti s otravou olovem, rtutí a dalšími toxickými látkami. Prof. Pelclová vyučuje na lékařských fakultách. Publikovala učební texty, kapitoly a řadu článků o širokém spektru poškození práce v důsledku vdechování nejrůznějších škodlivých látek. Přednáší na mezinárodních konferencích. Je čestnou členkou Evropské asociace klinických toxikologů a toxikologických středisek (EAPCCT) a členkou výboru světové organizace Collegium Ramazzini, pojmenované po zakladateli oboru nemoci z povolání. Klinikou vedla po dobu 22 let.

Doc. MUDr. Pavel Urban, CSc., je absolventem 1. lékařské fakulty UK v Praze, kde promoval v roce 1972. Specializoval se na oblasti tzv. průmyslové neurologie, tj. část neurologie, která se zabývá těmi nemocemi nervového systému, které mohou být způsobeny prací. V této oblasti publikuje výzkumné práce v tuzemských i zahraničních odborných časopisech a přednáší na lékařských fakultách a v Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. Od roku 1983 pracuje ve Státním zdravotním ústavu v Centru hygieny práce a pracovního lékařství, které před svým odchodem do důchodu vedl. V roce 1990 stál u zrodu Národního registru nemoci z povolání, kde se evidují všechny případy uznaných nemoci z povolání. V současné době se mj. zabývá statistickými analýzami nemoci z povolání u nás a ve srovnání se zahraničím. Podííl se na tvorbě návrhů právních předpisů v oblasti nemoci z povolání.

HLAVNÍ POZNATKY z výzkumu

Jako první vystoupila prof. MUDr. Daniela Pelclová, CSc. Hovořila o otázkách, které se týkaly nemoci z povolání. Nejprve představila obecné dělení nemoci z povolání, na což navázala rozpravou o nejčastějších nemocech z povolání v České republice. Dále pokračovala problematikou tzv. ohrožení nemoci z povolání a vysvětlila, co si pod tímto pojmem představit a kde v rámci právního řádu definici hledat. V neposlední řadě se prof. Pelclová zabývala již zmíněnými podmínkami uznání konkrétního

onemocnění za nemoc z povolání a na závěr vysvětlila, jak se pacienti do středisek nemoci z povolání vůbec dostávají.

Následně vystoupil doc. Urban, který promluvil o covidu-19 coby nemoci z povolání v datech. Nejprve vysvětlil, že onemocnění covid-19 může být uznáno jako nemoc z povolání a objasnil také, z jakého důvodu. Dále vypověděl, že data o případech nákazy covid-19, které byly uznány za nemoc z povolání, je

možné získat z Národního registru nemocí z povolání, kam se všechny nemoci z povolání hlásí. Jako nemoc z povolání bylo onemocnění covid-19 poprvé v České republice uznáno 22. června 2020, následně čísla stoupala a v roce 2021 došlo k dramatickému nárůstu, který rezultoval v 3 700 hlášených případech v registru. Doc. Urban dokončil své pojednání představením profesionálních onemocnění, které jsou nejčastěji uznávány za nemoc z povolání v důsledku onemocnění covid-19. Jsou jimi prakticky výlučně profese spojené s poskytováním zdravotních nebo sociálních služeb (nejvyšší procentuální zastoupení mají zdravotní

sestry – 46 % případů, následují lékaři s cca 20 % a hned za nimi jsou sanitáři, kteří zastupují 15 %).

Závěr

Nemoci covid-19 onemocněly v České republice již tisíce osob, některé z nich právě na pracovištích. Covid-19 se tak stal tzv. nemocí z povolání. V podcastu vystoupili dva odborníci z oblasti lékařství, kteří při této příležitosti blíže představili jak obecný náhled na danou problematiku uznávání nemocí za nemoci z povolání, tak i aktuální situaci pomocí konkrétních počtů takto evidovaných případů.

Nemoci covid-19 onemocněly v České republice již tisíce osob, některé z nich právě na pracovištích. Covid-19 se tak stal tzv. nemocí z povolání.

■ Dosažený VÝSLEDEK

Podcast COVID-19, NEMOC Z POVOLÁNÍ

Tento výsledek byl finančně podpořen z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na léta 2018–2022 a je součástí výzkumného úkolu 07-2020-VÚBP Hodnocení a řízení pracovních rizik na zdravotnických pracovištích v kontextu protiepidemiologických opatření, řešeného Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i., v letech 2019–2021, ve spolupráci s HARTMANN – RICO a.s., v letech 2020–2021.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons [Uveďte původ – zachovejte licenci] 4.0 Mezinárodní veřejná licence.

© Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., 2021

Obálka Podcastu COVID-19, NEMOC Z POVOLÁNÍ

Zdroj:
Podcast COVID-19, NEMOC Z POVOLÁNÍ
Praha: VÚBP, 2021.
Dostupný z:
<https://vubp.cz/covid-19-nemoc-z-povolani/>

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
Jeruzalémská 1283/9
110 00 Praha 1 – Nové Město

tel: +420 221 015 844
vubp@vubp-praha.cz
datová schránka: y16jvet
www.vubp.cz

© Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
Praha, 2021

Policy Brief VÚBP, v. v. i.
ISSN 2695-1606